

УДК 657:006.32(477)

Руслана Віліївна КУЗІНА

кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Одеський національний економічний університет, e-mail: rws_1@ukr.net

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Кузіна, Р. В. *Нормативно-правові засади впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні* / Руслана Віліївна Кузіна // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2015. – Вип. 1. – № 56. – С. 221–228.

Анотація. У статті проаналізовано стан української нормативно-правової бази, який довів, що ефективне впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в Україні пов'язано з певними труднощами у зв'язку з недостатністю ключових елементів інфраструктури корпоративної звітності, в тому числі, простежуються слабкі сторони нормативно-правової бази щодо імплементації МСФЗ. Належне нормативно-правове забезпечення є важливою умовою ефективної організації корпоративного обліку на підприємствах. Огляд проблематики вітчизняної нормативно-правової бази дозволив з'ясувати, що в Україні був частково створений інституційний механізм для впровадження міжнародних стандартів звітності, але відсутня координація між державними регуляторами в площині імплементації МСФЗ. Рекомендовано створити окремий орган контролю за якістю фінансової звітності, складеної за МСФЗ.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення; корпоративна звітність; впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності; державні регулятори; якість фінансової звітності.

Руслана Виллиевна КУЗИНА

кандидат экономических наук, доцент кафедры бухгалтерского учета и аудита,
Одесский национальный экономический университет, e-mail: rws_1@ukr.net

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ВНЕДРЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В УКРАИНЕ

Кузина, Р. В. *Нормативно-правовые основы внедрения международных стандартов финансовой отчетности в Украине* / Руслана Виллиевна Кузина // Вестник социально-экономических исследований: сб. науч. трудов; под ред. М. И. Зверякова (глав. ред.) и др. (ISSN 2313-4569). – Одесса: Одесский национальный экономический университет. – 2015. – Вып. 1. – № 56. – С. 221–228.

Аннотация. В статье проведен анализ состояния украинской нормативно-правовой базы, который показал, что эффективное внедрение международных стандартов финансовой отчетности (МСФО) в Украине связано с определенными трудностями в связи с недостаточностью ключевых элементов инфраструктуры корпоративной отчетности, в том числе, прослеживаются слабые стороны нормативно-правовой базы в вопросах имплементации МСФО. Соответствующее нормативно-правовое обеспечение является важным условием эффективной организации корпоративного учета на предприятиях. Обзор проблематики отечественной нормативно-правовой базы позволил выяснить, что в Украине был частично создан институциональный механизм для внедрения международных стандартов отчетности, но отсутствует координация между государственными регуляторами в сфере имплементации МСФО. Рекомендовано создать отдельный орган контроля за качеством финансовой отчетности, составленной по МСФО.

Ключевые слова: нормативно-правовое обеспечение; корпоративная отчетность; внедрение международных стандартов финансовой отчетности; государственные регуляторы; качество финансовой отчетности.

Ruslana KUZINA

PhD, Associate Professor, Accounting and Audit Department,
Odessa National Economics University, e-mail: rws_1@ukr.net

REGULATORY BASIS OF THE IMPLEMENTATION OF IFRS IN UKRAINE

Kuzina, R. (2015), *Regulatory basis of the implementation of IFRS in Ukraine*. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [Normatyvno-pravovi zasady vprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti v Ukraini; za red.: M. I. Zveriyakova (gol. red.) ta in.], *Socio-economic research bulletin* (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, Issue 1, No. 56, pp. 221–228.

Abstract. The article presents Ukrainian legislation analysis, which showed that effective implementation of international financial reporting standards (IFRS) in Ukraine is associated with certain difficulties due to the lack of critical infrastructure corporate reporting, including the observed weaknesses of the legal basis of IFRS implementation. Proper regulatory support is essential for effective organization of corporate accounting in enterprises. Browse issues of national regulatory framework has allowed to find out that Ukraine was partly established institutional mechanism for the introduction of international accounting standards, but there is no coordination among state regulators in the plane of the implementation of IFRS. It is also recommended to create a separate body monitoring the quality of financial statements prepared under IFRS.

Keywords: regulatory support; corporate reporting; implementation of international financial reporting standards; government regulators; the quality of financial reporting.

JEL classification: M400

Постановка проблеми у загальному вигляді. Успішне впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) базується на певних інституційних механізмах, а також на механізмах обліку та регулювання. Тому недостатньо розвинута нормативно правова база імплементації МСФЗ стримує ефективне впровадження міжнародних стандартів в Україні, що в свою чергу впливає на якість корпоративної звітності українських підприємств.

Процес імплементації МСФЗ в Україні відбувався паралельно з реформуванням системи бухгалтерського обліку та аудиту, становленням системи державних регуляторів, які є частиною інституційного середовища економіки країни: Міністерство фінансів України, Національний банк України, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України, Аудиторської палати України, Національної комісії з фінансових послуг, громадських організацій (САУ, ФПБАУ), однак цей процес триває й досі. Отже питання щодо формування нормативно-правової бази державними регуляторами є досить актуальним.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Дослідженнями проблеми нормативно-правового забезпечення обліку в Україні займалися Л. В. Гуцаленко [1], В. М. Жук [2], Г. Г. Кірейцев [3], В. М. Пархоменко [4], Н. І. Пилипів [5], М. С. Пушкар [6], Л. К. Сук [7] й інші зарубіжні та вітчизняні вчені-економісти. Однак проблема нормативно-правового забезпечення корпоративного обліку вивчена недостатньо і потребує комплексного дослідження.

Пушкар М. С., Щирба М. Т. розглядають нормативно-правове регулювання фінансового обліку в Україні відповідно до МСФЗ на чотирьох рівнях: законодавчому, нормативному, методичному і організаційно-розпорядчому [6, с.41].

Сук Л. К. та Сук П. Л. переконані, що основними нормативними документами, які забезпечують регламентацію бухгалтерського обліку в Україні, є такі документи, як Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положення (Стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО), Плани рахунків бухгалтерського обліку (повний і спрощений), «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [7, с.30–31]. Питанням нормативно-правового забезпечення впровадження МСФЗ в Україні також присвячені праці С. Ф. Голова [8, с.111].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Нормативно-правова база з впровадження міжнародних стандартів має дуже велике значення для українських підприємств, які здійснюють перехід на МСФЗ. Основною проблемою в Україні, на думку автора, є відсутність координації між державними регуляторами в площині імплементації МСФЗ. Національний банк України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України, Аудиторська палата України, Національна комісія з фінансових послуг видають власні нормативні документи, які трактують однакові події по різному. У зв'язку з вищезазначеним,

вважаємо, що мають бути розглянуті нормативно-правові засади впровадження МСФЗ, виділені проблемні зони, запропоновані практичні рекомендації щодо їх усунення.

Постановка завдання. Метою статті є наукове обґрунтування формування нормативно-правових засад впровадження міжнародних стандартів в Україні та розробки практичних рекомендацій, щодо усунення проблемних зон. Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки та вирішення таких науково-практичних завдань: визначити проблематику нормативно-правової бази застосування корпоративної звітності за МСФЗ, сформувати практичні рекомендації щодо створення ефективних нормативних та інституційних основ на національному рівні для процесу повномасштабного впровадження МСФЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нормативно-правова база містить закони, положення, стандарти, кодекси, вимоги та керівні принципи, які становлять сукупність вимог, яким повинні слідувати всі учасники ланцюжка корпоративної звітності, з тим щоб представляти високоякісні звіти, включаючи фінансову і нефінансову інформацію. Вона повинна «бути створена для забезпечення виконання учасниками ланцюга звітності деяких завдань на необхідному рівні якості. Наприклад, вона повинна забезпечувати основу для:

1. Створення, застосування або зміни відповідних законів і підзаконних актів.
2. Затвердження та забезпечення дотримання бухгалтерських та аудиторських стандартів та етичних норм.
3. Забезпечення ліцензування та контролю за статутними аудиторами відповідно до вимог контролю якості.
4. Забезпечення вивчення обов'язкової фінансової звітності (наприклад, що стосується пруденційного регулювання) та/або фінансових відомостей і звітів компаній, включених в лістинг, відповідно до бухгалтерських стандартів та вимог до розкриття інформації.
5. Забезпечення перевірки професійної кваліфікації бухгалтерів за підсумками іспитів та професійної підготовки, а також іншими, наприклад, регулюючими органами.
6. Накладення дисциплінарних стягнень на фізичних і юридичних осіб.
7. Забезпечення постійного підвищення кваліфікації.
8. Забезпечення ефективного управління як у приватному, так і в державному секторі».

На створення і функціонування нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в кожній країні впливають такі фактори: бізнес-середовище, загальна економічна ситуація в державі; податкова політика; рівень компетентності державних службовців; користувачі та цілі, які вони ставлять перед собою; вплив інших країн.

Нормативно-правове забезпечення обліку – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі (законодавчої, виконавчої та представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств і кожного підприємства зокрема, які забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку фінансової звітності в нашій державі [6].

До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку варто відносити: Закони України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; Укази Президента України; постанови і рішення Кабінету Міністрів України; накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств та відомств; П(С)БО; М(С)ФЗ; Кодекси України (Податковий, Бюджетний, Господарський, Цивільний, Про адміністративні правопорушення законів про працю тощо); накази про облікову політику підприємства; графіки документообігу, графіки виконання обліково-звітних робіт тощо.

Нормативно-правові акти щодо бухгалтерського обліку, фінансової звітності можна поділити на такі рівні:

- міжнародні або континентальні (МСФЗ, Директиви ЄС);
- загальнодержавні (нормативно-правові акти Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України);
- загальнооблікові (акти Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, НБУ, Державного казначейства України, Державної податкової служби України);
- галузеві (відомчі) (акти профільних міністерств та відомств);

- регіональні (нормативно-правові акти обласних і районних державних управлінь, служб, відділів, груп). Цей рівень – найслабша ланка у нормативно-правовому забезпеченні обліку та контролю, яка зовсім недосліджена. Однак нею не варто нехтувати;
- внутрішньогосподарські (внутрішньофірмові) [4].

Законодавчою основою впровадження МСФЗ в Україні є Закон «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [9], який передбачає застосування МСФЗ:

- публічними акціонерними товариствами, банками, страховими компаніями складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами з 2012 року;
- підприємствами, які надають фінансові послуги, крім страхування та пенсійного забезпечення з 2013 року;
- підприємствами, що здійснюють допоміжну діяльність у сферах фінансових послуг і страхування з 2014 року.

Усі інші підприємства самостійно визначають доцільність використання міжнародних стандартів для складання фінансової звітності.

Для складання фінансової звітності використовуються міжнародні стандарти, якщо вони не суперечать Закону і офіційно опубліковані на веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики.

Основними умовами використання МСФЗ в Україні для складання фінансової звітності є «непротиріччя» Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а саме:

- цілям ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, відповідно до Закону: надання користувачам для прийняття рішень повної правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства;
- основним принципам, на яких базується бухгалтерський облік і фінансова звітність.

На практиці при веденні обліку українськими підприємствами ця норма часто порушується.

Найсерйозніші відхилення від системи МСФЗ, зазвичай, містяться в нормативних документах, які не називаються «Стандартами». Це дає формальний привід Міністерству фінансів використовувати становище, оскільки воно не названо «стандартом» і на нього поширюється гарантія Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», або державні регулятори, виправдовуючи свої вимоги, стали посилалися на Концептуальну основу МСФЗ, яке дозволяє, нібито висловлювати свою професійну думку [10]. Згадана у вступі до Концептуальної основи МСФЗ можливість висувати «інші або додаткові» вимоги до звітності урядами не означає, що можна порушувати норму Закону про бухгалтерський облік, яка встановлює, що національні стандарти не можуть суперечити МСФЗ.

Багато українських бухгалтерів плутають поняття «не суперечить МСФЗ» з поняттям «відповідає МСФЗ». У звітності з'являються такі багатообіцяючі застереження «Фінансова звітність складається відповідно до МСФЗ, ведення обліку на підприємстві здійснюється відповідно до чинного законодавства України» [11].

Головні бухгалтери українських компаній, ігноруючи основні постулати IFRS 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» [12], складають звітність за національними стандартами, потім розкривають більш детально Примітки, вважаючи, що такий підхід відповідає МСФЗ. Або навпаки, декларуючи, що звітність складена за МСФЗ, зводять її до формату національної уніфікованої звітності. Нагадаємо, що в IFRS 1 міститься вимога розкривати в Примітках до звітності недвозначну норму про явну і безумовному заяву про відповідність звітності МСФЗ.

Але, незалежно від використання пакету стандартів суб'єкти господарювання зобов'язані виконувати норми Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», порядку подання фінансової звітності, а також нормативно-правових актів щодо забезпечення записів у бухгалтерському обліку, проведення інвентаризації тощо.

У випадку, якщо компанія подає звітність відповідно до міжнародних стандартів, необхідно керуватися положеннями IFRS 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності», який передбачає перегляд усіх активів, зобов'язань і рахунків капіталу на предмет відповідності МСФЗ.

Певні труднощі відчують бухгалтери, заповнюючи форми бухгалтерської звітності та подаючи її регулятору. Справа в тому, що підприємства інформують про обраний пакет стандартів у звітності, вибравши позначку у відповідній формі фінансової звітності, і подальше додаткове інформування органів державної статистики вже не потрібно. Підприємства, які складають консолідовану фінансову звітність за МСФЗ, надсилають листом відповідну інформацію органам статистики. Проблема полягає в тому, що звітність, складена за МСФЗ, не відповідає затвердженому формату української звітності.

Розглянемо питання щодо порядку співпраці регуляторних органів України з Радою з МСФЗ щодо забезпечення зацікавлених осіб текстами міжнародних стандартів, включаючи останні зміни.

Міністерство фінансів України на постійній основі співпрацює з Радою з МСФЗ. Були укладені договори щодо отримання:

- текстів МСФЗ з метою їх перекладу на українську мову та опублікування;
- проектів МСФЗ та їхнього обговорення.

Однак навіть на переклад текстів стандартів Міністерство фінансів не витратило коштів – переклад українською мовою був здійснений силами громадської організації – Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України (UFPAА) і розміщений на сайті Міністерства фінансів України.

Значна частина матеріалів, приклади, основа для прийняття рішень тощо є інтелектуальною власністю РМСФО і може бути опублікована тільки за додаткову оплату.

З метою координації діяльності щодо впровадження МСФЗ і розуміючи складність процесу використання, а також маючи на увазі необхідність спільних зусиль усіх учасників цього процесу Міністерство фінансів і Національний банк України ініціювали об'єднання професійного співтовариства задля вирішення цього завдання, яке формалізується відповідним Меморандумом [13].

Сторонами Меморандуму є: Міністерство фінансів, Національний банк, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Державна податкова служба України, Державна служба статистики, Проект розвитку фінансового сектору (FINREP), громадські організації.

Сторони Меморандуму домовилися координувати діяльність у сфері використання МСФЗ в Україні для формування єдиних підходів щодо застосування МСФЗ, їх перекладу, інформаційного супроводу, вирішення проблемних питань та налагодження ефективних взаємовідносин у цій сфері, у ролі координатора виступає Міністерство фінансів України.

Першим кроком з впровадження МСФЗ було створення спеціалізованого сайту Міністерством фінансів спільно з Проектом розвитку фінансового сектору (FINREP). Його презентація відбулася в лютому 2012 року. Адреса сайту: msfz.minfin.gov.ua.

Метою сайту є вільний і безкоштовний доступ суб'єктів господарювання, бухгалтерів практиків та студентів до найкращої практики застосування МСФЗ. В табл. 1 представлено інші пункти Меморандуму, з оцінкою стану виконання основних пунктів.

Таблиця 1

Стан виконання Меморандуму про взаємодію, співробітництво та координацію дій щодо запровадження в Україні Міжнародних стандартів фінансової звітності від 10 червня 2011 року (розроблено автором на підставі [13])

Заходи, що передбачені	Помітки про виконання, коментарі
Розроблення концепції методологічного регулювання бухгалтерського обліку відповідно до МСФЗ	Виконано [14, с. 209]

Продовження табл. 1

Здійснення офіційного перекладу змін та доповнень до Міжнародних стандартів фінансової звітності, прийнятих Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності станом на 01.01.2012 р.	Виконано Офіційний переклад представлений на сайті http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408
Розроблення нормативної бази з бухгалтерського обліку для запровадження МСФЗ	Частково, уніфіковані форми звітності існують
Інформаційна підтримка застосування МСФЗ	Виконано
Формування інформаційно-аналітичної бази з питань застосування МСФЗ з метою вільного доступу суб'єктів господарювання до навчальних матеріалів, наукових статей, інформації про практичне їх застосування	Частково. Не виконано: – Підготовка науково-практичного коментаря до МСФЗ 1 «Перше застосування МСФЗ». – Підготовка рекомендацій із застосування МСФЗ підприємствами аграрного сектору та науково-практичного коментарю до МСФЗ 1 «Перше застосування МСФЗ» та МСБО 41 «Сільське господарство». – Підготовка рекомендацій щодо формування фінансової звітності суб'єктами господарювання, що застосовують МСФЗ, виходячи з особливостей господарської діяльності в аграрному секторі економіки.
Підвищення кваліфікації бухгалтерів та забезпечення високого рівня спеціалістів з бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання, які складатимуть фінансову звітність за МСФЗ	Частково Не виконано: – Проведення практичних семінарів для спеціалістів бухгалтерських служб підприємств, які застосовуватимуть МСФЗ; – Професійне навчання бухгалтерів та забезпечення високого кваліфікаційного рівня спеціалістів з бухгалтерського обліку підприємств та установ аграрного сектору.
Проведення науково-практичних конференцій та практичних семінарів з проблемних питань щодо запровадження і застосування МСФЗ	Виконано
Узагальнення досвіду застосування Міжнародних стандартів в Європейському Союзі та в країнах з перехідною економікою	Виконано [14, с. 9–45]
Забезпечення співробітництва з Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності щодо запровадження в Україні МСФЗ	Виконано
Створення ефективної системи контролю за якістю фінансової звітності, складеної за МСФЗ	Не виконано

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, належне нормативно-правове забезпечення є важливою умовою ефективної організації корпоративного обліку на підприємствах. Огляд проблематики вітчизняної нормативно-правової бази дозволив з'ясувати, що в Україні був частково створений інституційний механізм для впровадження міжнародних стандартів звітності. Зокрема, Міністерством фінансів був забезпечений доступ

до текстів Міжнародних стандартів фінансової звітності, відбувалося удосконалення Плану рахунків та порядку його застосування підприємствами (крім банків) згідно з МСФЗ, вносилися зміни до Положення (стандартів) бухгалтерського обліку щодо уточнення сфери їхнього застосування. Було налагоджено співробітництво з Радою з Міжнародних стандартів Фінансової звітності щодо запровадження в Україні МСФЗ. Але державні регуляторні органи не змогли повністю забезпечити ефективну нормативну та інституційну основи на національному рівні для процесу повномасштабного впровадження МСФЗ. Негативним, представляється відсутність заходів з підвищення кваліфікації бухгалтерів та забезпечення високого рівня спеціалістів з бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання, які складатимуть фінансову звітність за МСФЗ та відсутність ефективної системи контролю за якістю фінансової звітності, складеної за МСФЗ. Рекомендовано створити окремий орган контролю за якістю фінансової звітності, складеної за МСФЗ. Подальші дослідження доцільно здійснювати в напрямі детальнішого вивчення і критичної оцінки кожного із перелічених проблемних питань нормативно-правового забезпечення корпоративного обліку підприємств з метою конкретизації змісту, повнішого використання вітчизняного і зарубіжного досвіду, усунення протиріч.

Література

1. Гуцаленко Л. В. Адаптивна система обліку і контролю результатів діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія / Л. В. Гуцаленко. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 372 с.
2. Жук В. М. Наукове забезпечення обліку в системі управління аграрним сектором економіки: теорія і практика: наукова доповідь / В. М. Жук. – К.: Інститут аграрної економіки, 2008. – 90 с.
3. Кірейцев Г. Г. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України: наукова доповідь на Міжнар. наук-практ. конф. Подільського держ. аграрно-технічн. ун-ту 24–25 вересня 2009 р. / Г. Г. Кірейцев. – Кам'янець-Подільський, 2009. – 32 с.
4. Пархоменко В. Розвиток бухгалтерського обліку: від реформування до адаптації та застосування / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 8–9. – С. 3–21.
5. Пилипів Н. І. Облік і контроль затрат на газотранспортних підприємствах: монографія / Н. І. Пилипів. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2007. – 364 с.
6. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2009. – 260 с.
7. Сук Л. К. Організація бухгалтерського обліку: підруч. / Л. К. Сук, Л. П. Сук. – К.: Каравела; Піча Ю. В., 2009. – 624 с.
8. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С. Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с. – (ISBN 978-966-364-545-2).
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 1999. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
10. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – 2012. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/332198/file/buh.pdf>.
11. Финансовая отчетность САТІП 0904 [Электронный ресурс] // СМІДА. – 2013. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/participant/00435560>.
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (IFRS) 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – 2011. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408.
13. Меморандум про взаємодію, співробітництво та координацію дій щодо запровадження в Україні Міжнародних стандартів фінансової звітності від 10 червня 2011 року [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – 2011. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408.

14. *Нормативно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності* / [за ред. Л. Г. Ловінської]. – Київ: ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. – 294 с. – (ISBN 978-966-2380-60-6).

References

1. Hutsalenko, L. V. (2009), *Adaptive accounting and control performance of the farm: monography* [Adaptyvna systema obliku i kontroliu rezultativ diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv: monohrafiia], NNTs IAE, Kyiv, 372 p. (ukr)
2. Zhuk, V. M. (2008), «Scientific provision of accounting in the management of agricultural sector of economy: theory and practice»: scientific report [«Naukove zabezpechennia obliku v systemi upravlinnia ahrarnym sektorom ekonomiky: teoriia i praktyka»: naukova dopovid], Institute of Agricultural Economics, Kyiv, 90 p. (ukr)
3. Kireitsev, G. G. (2009), «The regulation of accounting in the agricultural sector of Ukraine»: scientific report on International scientific and practical conf. Podolsky State Agro-Technical University, 24–25 September, 2009 [«Rehuliuвання розвитку bukhhalterskoho obliku v silskomu gospodarstvi Ukrainy»: naukova dopovid na Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Podilskoho Derzh. Ahrarno-Tekhnichnoho Universitetu 24–25 veresnia 2009 r.], Kamianets-Podilskyyi, 32 p. (ukr)
4. Parkhomenko, V. (2009), «Development of Accounting: from reform to adaptation and use» [«Rozvytok bukhhalterskoho obliku: vid reformuvannia do adaptatsii ta zastosuvannia»], Accounting and Auditing, No. 8–9, pp. 3–21 (ukr)
5. Pylypiv, N. I. (2007), *Accounting and control of costs for gas transportation enterprises: monography* [Oblik i kontrol zatrat na hazotransportnykh pidpriemstvakh: monohrafiia], VDV TsIT, Ivano-Frankivsk, 364 p. (ukr)
6. Pushkar, M. S., Shchyrba, M. T. (2009), *Theory and practice of formation of accounting policy: monograph* [Teoriia i praktyka formuvannia oblikovoi polityky: monohrafiia], Kart-blansh, Ternopil, 260 p. (ukr)
7. Suk, L. K., Suk, L. P. (2009), *Organization of accounting* [Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku], Karavela; Picha Iu. V., Kyiv, 624 p. (ukr)
8. Holov, S. F. (2007), *Accounting in Ukraine: analysis and prospects of development: monography* [Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku: monohrafiia], Center of educational literature, Kyiv, 522 p. (ISBN 978-966-364-545-2) (ukr)
9. «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Legal Act of Ukraine, No. 996-XIV 16.07.1999» [Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy, No. 996-XIV, 16.07.1999], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (ukr)
10. «Financial reporting framework» [«Kontseptualna osnova finansovoi zvitnosti»], available at: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/332198/file/buh.pdf> (ukr)
11. «Financial Statements SATP 0904» [«Fynanovaia otchetnost SATP 0904»], available at: <http://smida.gov.ua/db/participant/00435560> (rus)
12. «International Accounting Standards (IFRS) 1 «First-time Adoption of International Financial Reporting Standards» [«Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku (IFRS) 1 «Pershe zastosuvannia Mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti»], available at: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408 (ukr)
13. «Memorandum of cooperation, collaboration and coordination on implementation of IFRS in Ukraine on June 10, 2011» [«Memorandum pro vzaiemodiiu, spivrobotnytstvo ta koordynatsiiu dii shchodo zaprovadzhennia v Ukraini Mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti vid 10.06.2011»], available at: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408 (ukr)
14. *Regulatory and methodological support of accounting on the application of international financial reporting standards conditions (2013)*. Ed. L.H. Lovinskoi [Normatyvno-metodychne zabezpechennia bukhhalterskoho obliku v umovakh zastosuvannia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti; za red. L. H. Lovinskoi], DNNU Akad. fin.upravlinnia, Kyiv, 294 p.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2015.